

AKL EHDOTUS	MRL
<p>1 § Maakuntakaavan tarkoitus</p> <p>Maakuntakaavassa esitetään maakunnan alueidenkäytön periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita.</p> <p>Edellä 1 momentissa tarkoitettuja asioita käsitellään vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueidenkäyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta on tarpeen.</p>	<p>25 § Maakunnan suunnittelun tehtävät</p> <p>Maakunnan suunnitteluun kuuluvat maakuntasuunnitelma, muuta alueiden käytön suunnittelua ohjaava maakuntakaava ja alueellinen kehittämisohjelma. Alueellisesta kehittämisohjelmasta säädetään erikseen.</p> <p>Maakunnan suunnittelussa otetaan huomioon valtakunnalliset tavoitteet sovittaen ne yhteen alueiden käyttöön liittyvien maakunnallisten ja paikallisten tavoitteiden kanssa.</p> <p>Maakuntasuunnitelmassa osoitetaan maakunnan tavoiteltu kehitys.</p> <p>Maakuntakaavassa esitetään alueiden käytön ja yhdyskuntarakenteen periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Aluevarauksia osoitetaan vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta taikka useamman kuin yhden kunnan alueiden käytön yhteen sovittamiseksi on tarpeen.</p>
<p><i>Poistetaan tarpeettomana, siirretään tarvittavilta osin viranomaisia koskevaan lukuun</i></p>	<p>26 § Maakunnan liitto</p> <p>Maakuntakaavan laatimisesta ja muusta maakunnan suunnittelusta huolehtii kuntayhtymä (maakunnan liitto), jossa alueen kuntien on oltava jäseninä.</p> <p>Maakuntajaosta säädetään erikseen.</p>
<p>2 § Maakuntakaavan laatiminen ja hyväksyminen</p> <p>Maakunnan liiton on huolehdittava tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, ajan tasalla pitämisestä ja kehittämisestä.</p> <p>Maakuntakaava voidaan laatia myös vaiheittain tai osa-alueittain. Laadittaessa maakuntakaava osa-alueittain on kaavan valmistelua ohjaamaan asetettava maakunnan liiton toimielin, jossa on asianomaisten kuntien ehdottamia jäseniä.</p> <p>Maakuntakaavan hyväksyy maakunnan liiton ylin päättävä toimielin.</p>	<p>27 § Maakuntakaavan laatiminen</p> <p>Maakunnan liiton tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä.</p> <p>Maakuntakaava voidaan laatia myös vaiheittain tai osa-alueittain. Laadittaessa maakuntakaava osa-alueittain tulee kaavan valmistelua ohjaamaan asettaa maakunnan liiton toimielin, jossa on asianomaisten kuntien ehdottamia jäseniä.</p>

	<p>31 § Maakuntakaavan hyväksyminen</p> <p>Maakuntakaavan hyväksyy maakunnan liiton ylin päättävä toimielin.</p>
<p>3 § Maakuntakaavan sisältövaatimukset</p> <p>Maakuntakaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) alueidenkäytön taloudellisuuteen ja ekologiseen kestävyteen sekä aluerakenteen toimivuuteen; 2) ilmastonmuutoksen hillintään ja ilmastonmuutokseen sopeutumiseen; 3) liikennejärjestelmän toimivuuteen sekä ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin; 4) luonnonvarojen kestäväen käytön edellytyksiin; 5) elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin; 6) maiseman, kulttuuriperinnön sekä luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen vaalimiseen; 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen. <p>Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Kaava on mahdollisuuksien mukaan sovitettava yhteen maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien maakuntien maakuntakaavoituksen kanssa.</p> <p>Luonnonsuojelulain (9/2023) 15 §:ssä ja 144 §:ssä tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja -päättösten sekä 91 §:ssä tarkoitettua maisemanhoitoaluetta koskevien perustamispäätösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa.</p> <p>Kaavaa laadittaessa on huolehdittava siitä, että maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle ei aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaava laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.</p>	<p>28 § Maakuntakaavan sisältövaatimukset</p> <p>Maakuntakaavaa laadittaessa on valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet otettava huomioon siten kuin siitä edellä säädetään. Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä huomiota maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Kaava on mahdollisuuksien mukaan yhteen sovitettava maakuntakaava-alueeseen rajoittuvien alueiden maakuntakaavoituksen kanssa.</p> <p>Luonnonsuojelulain (9/2023) 15 §:ssä ja 144 §:ssä tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja -päättösten sekä 91 §:ssä tarkoitettua maisemanhoitoaluetta koskevien perustamispäätösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa.</p> <p>Kaavaa laadittaessa on kiinnitettävä erityisesti huomiota:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) maakunnan tarkoituksenmukaiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen; 2) alueiden käytön ekologiseen kestävyteen; 3) ympäristön ja talouden kannalta kestäviin liikenteen ja teknisen huollon järjestelyihin; 4) vesi- ja maa-ainesvarojen kestäväen käyttöön; 5) maakunnan elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin; 6) maiseman, luonnonarvojen ja kulttuuriperinnön vaalimiseen; sekä 7) virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyyteen. <p>Kaavaa laadittaessa on myös pidettävä silmällä alueiden käytön taloudellisuutta ja sitä, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa. Kaavaa laadittaessa on selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat.</p>

<p>Edellä tässä pykälässä mainitut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää.</p>	<p>Edellä tässä pykälässä mainitut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää.</p>
<p>4 § Maakuntakaavan esitystapa</p> <p>Maakuntakaava laaditaan valtakunnallisesti yhteentoimivassa tietomallimuodossa. Maakuntakaava koostuu kaavakohteista ja kaavamääräyksistä.</p> <p>Maakuntakaavan kaavakohteet ja -määräykset esitetään valtakunnallisesti vakiomuotoisena kartalla ja tarvittaessa erillisenä asiakirjana.</p> <p>Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteentoimivasta tietomallimuodosta sekä kaavakohteiden ja -määräysten vakiomuotoisesta esitystavasta.</p>	<p>29 § Maakuntakaavan esitystapa</p> <p>Maakuntakaava laaditaan valtakunnallisesti yhteentoimivassa tietomallimuodossa. Maakuntakaava koostuu kaavakohteista ja kaavamääräyksistä.</p> <p>Maakuntakaavan kaavakohteet ja -määräykset esitetään valtakunnallisesti vakiomuotoisena kartalla ja tarvittaessa erillisenä asiakirjana.</p> <p>Ympäristöministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä yhteentoimivasta tietomallimuodosta sekä kaavakohteiden ja -määräysten vakiomuotoisesta esitystavasta.</p>
<p>5 § Maakuntakaavan selostus</p> <p>Maakuntakaavaan liittyy selostus, jossa esitetään kaavan tavoitteiden, eri vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten sekä ratkaisujen perusteiden arvioimiseksi tarpeelliset tiedot.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maakuntakaavan selostuksesta.</p>	<p>29 a § Maakuntakaavan selostus</p> <p>Maakuntakaavaan liittyy selostus, jossa esitetään kaavan tavoitteiden, eri vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten sekä ratkaisujen perusteiden arvioimiseksi tarpeelliset tiedot.</p> <p>Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä maakuntakaavan selostuksesta.</p>
<p>6 § Maakuntakaavamääräykset</p> <p>Maakuntakaavassa annetaan määräyksiä, joita tarvitaan kaava-aluetta suunniteltaessa (<i>maakuntakaavan suunnittelumääräykset</i>).</p> <p>Alueella, jolla on voimassa X §:ssä tarkoitettu rakentamisrajoitus, voidaan myös antaa määräyksiä, joita tarvitaan kaava-aluetta rakennettaessa (<i>maakuntakaavan rakentamismääräykset</i>).</p> <p>Jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen</p>	<p>30 § Maakuntakaavamääräykset</p> <p>Maakuntakaavassa annetaan määräyksiä, joita kaavan tarkoitus ja sen sisällölle asetettavat vaatimukset huomioon ottaen tarvitaan maakuntakaava-aluetta suunniteltaessa tai rakennettaessa (<i>maakuntakaavamääräykset</i>).</p> <p>Jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, maakuntakaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia määräyksiä (<i>suojelumääräykset</i>).</p>

<p>vuoksi suojeltava, maakuntakaavassa voidaan antaa sitä koskevia määräyksiä (<i>maakuntakaavan suojelumääräykset</i>).</p> <p>Edellä 1–3 momenteissa mainittuja maakuntakaavamääräyksiä annettaessa on otettava huomioon maakuntakaavan tarkoitus ja x §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset.</p>	
<p>7 § Maakuntakaavan oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan</p> <p>Maakuntakaava on otettava huomioon yleiskaavaa laadittaessa.</p> <p>Viranomaisten on suunnitellessaan muita alueidenkäyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta katsottava, ettei toimenpiteillä olennaisesti vaikeuteta kaavan toteuttamista.</p> <p>Yleiskaava voidaan perustellusta syystä laatia 1 momentista poiketen. Tällöin on kuitenkin huolehdittava siitä, että yleiskaava sopeutuu maakuntakaavan kokonaisuuteen ja otettava huomioon mitä x §:ssä säädetään maakuntakaavan sisältövaatimuksista.</p> <p>Mitä 1 ja 3 momentissa säädetään, koskee myös asemakaavan laatimista alueella, jolla ei ole voimassa yleiskaavaa.</p> <p>Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitettujen kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.</p>	<p>32 § Maakuntakaavan oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan</p> <p>Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.</p> <p>Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon, pyrittävä edistämään kaavan toteuttamista ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista.</p> <p>Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitettujen kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta.</p>
<p>8 § Rakentamisrajoitus</p> <p>Maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamista koskeva rajoitus. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa.</p> <p>Maakunnan liitto voi, jos se alueidenkäytön järjestämisen turvaamiseksi on tarpeen, erillisellä</p>	<p>33 § Rakentamisrajoitus</p> <p>Maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamista koskeva rajoitus. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa.</p>

<p>päätöksellä kieltää käyttämästä aluetta, jolla kaavaehdotuksen tai hyväksytyn kaavan mukaan on rakentamisrajoitus, kaavaehdotuksen tai kaavan vastaiseen rakentamiseen. Kielto ei koske jo olevaan asuntoon kuuluvan talousrakennuksen rakentamista eikä maa- ja metsätalouden harjoittamista varten tarpeellista rakentamista. Kielto on voimassa kunnes maakuntakaava on tullut voimaan, kuitenkin enintään kaksi vuotta.</p>	<p>2 momentti on kumottu L:lla 21.4.2023/752, joka tulee voimaan 1.1.2025. Aiempi sanamuoto kuuluu:</p> <p>Alueella, jolla rakentamisrajoitus on voimassa, ei lupaa rakennuksen rakentamiseen saa myöntää siten, että vaikeutetaan maakuntakaavan toteutumista. Lupa on kuitenkin myönnettävä, jos maakuntakaavasta johtuvasta luvan epäämisestä aiheutuisi hakijalle huomattavaa haittaa eikä kunta tai, milloin alue on katsottava varatuksi muun julkisyhteisön tarkoituksiin, tämä lunasta aluetta tai suorita haitasta kohtuullista korvausta (ehdollinen rakentamisrajoitus). Haittaa arvosteltaessa ei oteta huomioon omistussuhteissa maakuntakaavan hyväksymisen jälkeen tapahtuneita muutoksia, ellei niitä ole tehty maakuntakaavan toteuttamista varten. Jos maakuntakaavan aluevaraus pääasiallisesti vastaa rakennuslain (370/1958) mukaisen seutukaavan aluevarausta, ei vastaavasti myöskään seutukaavan hyväksymisen jälkeen omistussuhteissa tapahtuneita muutoksia oteta huomioon.</p> <p>Maakunnan liitto voi, jos se maankäytön järjestämisen turvaamiseksi on tarpeen, kieltää käyttämästä aluetta, jolla kaavaehdotuksen tai hyväksytyn kaavan mukaan on rakentamisrajoitus, kaavaehdotuksen tai kaavan vastaiseen rakentamiseen. Rajoitus ei koske jo olevaan asuntoon kuuluvan talousrakennuksen rakentamista eikä maa- ja metsätalouden harjoittamista varten tarpeellista rakentamista. Rajoitus on voimassa enintään kaksi vuotta.</p>
<p>9 § Yhteistyö maakuntakaavaa laadittaessa</p> <p>Maakunnan liiton on maakuntakaavaa laatiessaan oltava tarpeellisessa määrin yhteydessä asianomaisten kuntien, valtion viranomaisten ja muiden maakuntakaavoituksen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Valtakunnallisesti merkittävissä asioissa on oltava yhteydessä ympäristöministeriöön ja muihin ministeriöihin, joita asia koskee.</p> <p>Jos maakuntakaava laaditaan x §:n x momentissa tarkoitetulla tavalla osa-alueittain, maakunnan liiton on kuultava asianomaisia kuntia ennen kaavan vireilletuloa.</p>	<p>MRA 8 § Yhteistyö maakuntakaavaa laadittaessa</p> <p>Maakunnan liiton on maakuntakaavaa laadittaessa oltava tarpeellisessa määrin yhteistyössä asianomaisten kuntien, valtion viranomaisten ja muiden maakuntakaavoituksen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Valtakunnallisesti merkittävissä asioissa on oltava yhteydessä ympäristöministeriöön ja niihin ministeriöihin, joita asia koskee.</p> <p>Valmisteltaessa päätöstä laatia maakuntakaava maankäyttö- ja rakennuslain 27 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla osa-alueittain on kuultava asianomaisia kuntia.</p>

<p>10 §</p> <p>Maan lunastaminen</p> <p>Lunastamisesta maakuntakaavan toteuttamiseksi säädetään X-lain 99 §:ssä.</p>	<p>34 §</p> <p>Maan lunastaminen</p> <p>Lunastamisesta maakuntakaavan toteuttamiseksi säädetään 99 §:ssä.</p>
--	---

1 §. Maakuntakaavan tarkoitus. Pykälässä säädettäisiin maakuntakaavan tarkoituksesta. Pykälän 1 momentin mukaan maakuntakaavassa esitetään maakunnan alueidenkäytön periaatteet ja osoitetaan maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Voimassa olevaan lakiin verrattuna maakuntakaavan tehtäviin ei enää kuuluisi yhdyskuntarakenteen periaatteiden esittäminen. Tämä johtuu maakuntakaavan tehtävän rajaamisesta maakunnallisesti tai valtakunnallisesti merkittäviin alueidenkäytön kysymyksiin. Yhdyskuntarakenteen tarkastelu kuuluu kaavatasojen työnjaossa pääasiassa kuntakaavoituksen tehtäviin. Muutos ei kuitenkaan estäisi esimerkiksi maakunnan kaupunkiseutujen yhdyskuntarakenteeseen ja liikennejärjestelmään tai niiden yhteensovittamiseen liittyvien alueidenkäytön periaatteiden käsittelyä maakuntakaavassa, jos näillä kysymyksillä on vähintään maakunnallista merkitystä. Tämä tulisi kuitenkin tehdä maakuntakaavan tehtävän mukaisella tarkkuudella.

Pykälän 2 momentin mukaan 1 momentissa mainittuja asioita käsitellään maakuntakaavassa vain siltä osin ja sillä tarkkuudella kuin alueiden käyttöä koskevien valtakunnallisten tai maakunnallisten tavoitteiden kannalta on tarpeen. Käsittelemisellä tarkoitettaisiin alueidenkäytön periaatteiden esittämistä ja maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisten alueiden osoittamista. Voimassa olevaan lakiin verrattuna useamman kuin yhden kunnan alueidenkäytön yhteensovittaminen ei enää kuuluisi maakuntakaavassa tehtäväksi, ellei kyse ole vähintään maakunnallisesti merkittävästä asiasta. Muutosten tarkoitus on korostaa maakuntakaavan yleispiirteisyyttä ja tarkentaa kaavatasojen työnjakoa kohdentamalla maakuntakaavan tehtävää merkitykseltään valtakunnallisten ja maakunnallisten asioiden käsittelyyn.

2 §. Maakuntakaavan laatiminen ja hyväksyminen. Pykälässä säädettäisiin maakuntakaavan laatimisesta ja hyväksymisestä. Pykälän säännökset vastaisivat voimassa olevan lain säännöksiä maakuntakaavan laatimisesta ja hyväksymisestä.

Pykälän 1 momentin mukaan maakunnan liiton olisi huolehdittava tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, ajan tasalla pitämisestä ja kehittämisestä. Säännös vastaisi sisällöllisesti voimassa olevan lain vastaavaa säännöstä.

Pykälän 2 momentin mukaan maakuntakaava voitaisiin nykyiseen tapaan laatia myös vaiheittain tai osa-alueittain, eli jotakin tiettyä teemaa koskien tai rajatulle, maakuntaa pienemmällä alueella. Laadittaessa maakuntakaava osa-alueittain tulisi nykyistä säännöstä vastaavasti asettaa kaavan valmistelua ohjaamaan maakunnan liiton toimielin, jossa on asianomaisten kuntien ehdottamia jäseniä.

Pykälän 3 momentin mukaan maakuntakaavan hyväksyisi maakunnan liiton ylin päättävä toimielin kuten nykyäänkin.

3 §. Maakuntakaavan sisältövaatimukset. Pykälässä säädettäisiin maakuntakaavan sisältövaatimuksista, joihin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota maakuntakaavaa laadittaessa. Sisältövaatimukset olisivat nykyisten maakuntakaavan sisältövaatimusten kaltaisia ja perusteena maakuntakaavan sisällön lainmukaisuuden arvioinnille.

Pykälän 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin *alueidenkäytön taloudellisuutta ja ekologista kestävyyttä sekä aluerakenteen toimivuutta* koskevasta sisältövaatimuksesta.

Alueidenkäytön taloudellisuutta koskeva sisältövaatimus vastaisi voimassa olevan lain vastaavaa sisältövaatimusta. Alueidenkäytön taloudellisuus käsittäisi tässä kokonaistalouden, kaavan toteuttajan ja maanomistajan näkökulman. Kokonaistaloudellisuudella tarkoitettaisiin sitä, että maakuntakaavan ratkaisut olisivat taloudellisesti kestäviä ja perustuisivat muun muassa olemassa olevan infrastruktuurin ja rakenteiden tehokkaaseen hyödyntämiseen ja luonnonvarojen kestävään käyttöön. Maakuntakaavan lyhyen ja pitkän aikavälin ratkaisujen tulisi olla niin kokonaistalouden kuin kaavaratkaisun toteuttajan kannalta taloudellisesti

perusteltavissa. Samalla olisi huolehdittava siitä, että kyseisiä alueita voidaan myös ennen aluevarauksen toteuttamista hyödyntää tarkoituksenmukaisella tavalla. Maanomistajan näkökulmasta alueidenkäytön taloudellisuus liittyy kaavan kohtuullisuuteen.

Alueidenkäytön ekologista kestävyyttä koskeva sisältövaatimus vastaisi voimassa olevan lain vastaavaa sisältövaatimusta. Alueidenkäytön ekologisella kestävyydellä tarkoitettaisiin muun muassa sitä, että toimintojen sijoittamisessa otettaisiin huomioon alueidenkäytöstä johtuvien ympäristöhaittojen ja luontoon kohdistuvan kuormituksen vähentäminen sekä elinympäristöjen terveellisyys ja turvallisuus. Alueidenkäytön ekologiseen kestävyyteen sisältyisi myös edellytysten luominen kestäväälle liikennejärjestelmälle ja liikkumiselle sekä energian ja uusiutumattomien luonnonvarojen kulutuksen vähentämiselle.

Aluerakenteen toimivuutta koskevassa sisältövaatimuksessa oleellinen muutos nykyiseen verrattuna olisi se, että yhdyskuntarakenne jäisi pois niiden asioiden joukosta, johon tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Tämä johtuisi maakuntakaavan tehtävän rajaamisesta valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittäviin asioihin. Muutos ei estäisi maakunnallisesti merkittävien yhdyskuntarakenteeseen liittyvien asioiden, esimerkiksi kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen ja liikennejärjestelmän yhteensovittamiseen liittyvien alueidenkäytön periaatteiden käsittelyä maakuntakaavassa, mutta käsittelytapa ja -tarkkuus olisi valittava siten, että se olisi maakuntakaavan x §:ssä määritellyn tehtävän ja yleispiirteisen luonteen mukainen. Aluerakenteen toimivuuden huomioon ottaminen edellyttäisi maakuntakaavoituksessa sellaisen aluerakenteen kehittämistä, joka edistäisi eri toimintojen kuten palveluiden, työpaikkojen ja virkistysalueiden saatavuutta ja saavutettavuutta, kaupunki- ja maaseutualueiden tasapainoista kehittämistä ja niiden vuorovaikutusta sekä eri toimintojen välisten yhteystarpeiden tyydyttämistä ja loisi edellytyksiä liikenteen sekä energian tuotannon ja siirron kannalta tarpeellisille ratkaisuille. Aluerakenteen toimivuuden kannalta olisi keskeistä myös se, että aluerakenteen kehittäminen perustuisi realistisiin arvioihin maakunnan väestön, työpaikkojen ja elinkeinojen kehityksestä. Aluerakenteen toimivuutta koskeva vaatimus olisi uusi, mutta se sisältäisi pääosin samoja asioita kuin voimassa olevan lain tarkoituksenmukaista aluerakennetta koskeva sisältövaatimus. Lisäksi tavoitteena on selkeyttää sisältövaatimusta luopumalla tarkoituksenmukainen-sanan käytöstä.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin *ilmastonmuutoksen hillintää ja ilmastonmuutokseen sopeutumista* koskevasta sisältövaatimuksesta. Vaatimus olisi uusi, mutta se sisältäisi osin samoja asioita kuin voimassa olevan lain alueidenkäytön ekologista kestävyyttä koskeva sisältövaatimus. Ilmastonmuutoksen hillinnän huomioon ottaminen maakuntakaavassa edellyttäisi vähäpäästöisen energian tuotannon ja siirron alueidenkäytöllisten tarpeiden huomioon ottamista, toimintojen sijoittelua mahdollisuuksien mukaan siten että sillä vähennetään liikennetarvetta ja päästöjä, olemassa olevan infrastruktuurin tehokasta hyödyntämistä sekä edellytysten luomista energiatehokkaalle liikennejärjestelmälle ja kestäville liikenne- ja kuljetusmuodoille. Ilmastonmuutoksen hillintä edellyttäisi maakuntakaavassa myös, että hiilinieluinä toimivien alueiden osoittamista rakentamiseen vältettäisiin, jos se ilmastonmuutoksen hillinnän kokonaisuuden ja muiden kaavan tavoitteiden kannalta on perusteltua. Hiilinielun säilyttäminen ei siis olisi yksittäisenä tekijänä esteenä osoittaa alueelle rakentamista vaan yhtenä huomioon otettavana asiana maakuntakaavaa laadittaessa. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen huomioon ottaminen tarkoittaisi sitä, että maakuntakaavan ratkaisuihin on otettu huomioon kaavaa laadittaessa käytettävissä oleva tieto ilmastonmuutoksen odotettavissa olevista vaikutuksista suunnittelualueella. Tämä tarkoittaisi muun muassa sitä, ettei maakuntakaavassa osoitettaisi merkittävää alueidenkäyttöä esimerkiksi tulvavaara-alueille ja että siinä olisi muutoinkin luotu edellytyksiä ilmastonmuutoksen tiedossa oleviin vaikutuksiin varautumiselle alueidenkäytössä.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin *liikennejärjestelmän toimivuutta sekä ympäristön ja talouden kannalta kestäviä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyjä* koskevasta sisältövaatimuksesta.

Liikennejärjestelmän toimivuutta koskeva sisältövaatimus edellyttäisi, että maakuntakaavassa huomioitaisiin eri henkilö- ja tavaraliikennemuotojen alueidenkäytölliset tarpeet. Näitä ovat esimerkiksi liikenteen sujuvuuteen, liikkumis- ja kuljetusmuotojen yhteistyön parantamiseen, kasvihuonekaasupäästöjen ja muiden liikenteen haitallisten ympäristö- ja terveysvaikutusten vähentämiseen tai liikenteen turvallisuuteen liittyvät kehittämistarpeet. Vaatimus olisi uusi.

Ympäristön kannalta kestäväillä liikenteen ja teknisen huollon järjestelyillä tarkoitettaisiin sitä, että maakuntakaavan liikennejärjestelmää ja -verkkoja ja teknistä huoltoa (esimerkiksi vesi-, jäte- ja energiahuolto sekä tietoliikenteen infrastruktuuri) koskevilla ratkaisulla ehkäistäisiin ja vähennettäisiin liikenteestä, liikennejärjestelmästä sekä teknisen huollon järjestelmistä aiheutuvia haitallisia ympäristö-, terveys- ja turvallisuusvaikutuksia. Lisäksi ratkaisulla luotaisiin edellytyksiä kestäville liikenteen ja energian tuotannon muodoille, hyödynnettäisiin säästeliäästi uusiutumattomia luonnonvaroja ja vesivaroja sekä hyödynnettäisiin mahdollisimman tehokkaasti olemassa olevaa infrastruktuuria. *Talouden kannalta kestävät*

liikenteen ja teknisen huollon järjestelyt tarkoittaisivat sitä, että liikennejärjestelmää ja teknisen huollon järjestelmiä kehitettäisiin kustannustehokkaasti ja ennakoituja tarpeita vastaavasti perustuen ensisijaisesti olemassa olevan infrastruktuurin ja järjestelmien sekä jo tehtyjen isojen investointien tehokkaaseen hyödyntämiseen. Vaatimus vastaisi voimassa olevan lain 28 §:n 3 momentin 3 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 4 kohdassa säädettäisiin *luonnonvarojen kestävän käytön edellytyksiä koskevasta sisältövaatimuksesta*. Luonnonvaroilla tarkoitettaisiin maa-aineksia, kaivoskivennäisiä, turvetta, vesivarjoja sekä metsiä ja peltoja. Maakuntakaavassa olisi kiinnitettävä huomiota siihen, että kaavaratkaisut mahdollistavat luonnonvarojen hyödyntämisen kestäväällä tavalla silloin kun niiden hyödyntäminen on tarpeen sekä tukevat kiertotalouden edellytyksiä. Maakuntakaavassa olisi myös tarpeen ottaa huomioon luonnonvarojen kestävän käytön sekä kiertotalouden maakunnalliset kehittämistarpeet sekä alueen olosuhteet ja ympäristön erityispiirteet. Osana luonnonvarojen kestäväää käyttöä maakuntakaavoissa olisi tarpeen ottaa huomioon maa- ja metsätalouden kannalta riittävän yhtenäiset alueet. Vaatimus vastaisi voimassa olevan lain 28 §:n 3 momentin 4 kohtaa luonnonvarojen osalta.

Pykälän 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin *elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä koskevasta sisältövaatimuksesta*. Elinkeinoelämän toimintaedellytyksillä tarkoitettaisiin maakunnan elinkeinojen ja elinkeinorakenteen kehittämisen ja uusiutumisen kannalta suotuisia alueidenkäyttöisiä edellytyksiä. Toimintaedellytyksiin vaikuttaisi etenkin sellainen aluerakenne, energia- ja teknisen huollon verkostot sekä liikennejärjestelmä ja -verkko, jotka tukevat maakunnan ja sen eri osien vahvuuksien, voimavarojen ja sijaintiteijöiden hyödyntämistä. Erityistä huomiota olisi tarpeen kiinnittää maakunnan keskusten ja keskusverkon sekä maaseudun toimintakykyyn ja vuorovaikutukseen esimerkiksi elinkeinojen synergiaetujen edistämiseksi. Vaatimus vastaisi voimassa olevan lain 28 §:n 3 momentin 5 kohtaa.

Pykälän 1 momentin 6 kohdassa säädettäisiin *maiseman, kulttuuriperinnön sekä luonnon monimuotoisuuden ja muiden luonnonarvojen vaalimista koskevasta sisältövaatimuksesta*. Maiseman ja kulttuuriperinnön vaaliminen edellyttäisi, että maakuntakaavassa tunnistetaan maiseman ja kulttuuriperinnön valtakunnalliset ja maakunnalliset arvot ja varmistetaan edellytykset niiden säilymiselle. Lisäksi tulisi vastaavasti ottaa huomioon maiseman ja kulttuuriympäristön kansainväliset arvot, joihin kuuluvat muun muassa kulttuuriperintöä edustavat maailmanperintökohteet. Valtakunnallisesti arvokkaan kulttuuriperinnön kokonaisuus perustuu viranomaisten laatimiin valtakunnallisiin inventointeihin, jotka koskevat valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita, valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä ja valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia kohteita.

Luonnonarvoihin sisältyvät sekä elollisen että elottoman luonnon arvot. Valtakunnallisella tasolla luonnonarvojen ja luonnon monimuotoisuuden suojelun keskeiset tavoitteet on määritelty luonnonsuojelulaissa. Merkittävä osa luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeistä luonnonarvoista samoin kuin arvokkaista yhtenäisistä luonnonalueista sijaitsee kuitenkin luonnonsuojelulaissa tarkoitettujen suojelualueiden ja -kohteiden ulkopuolella. Luonnon monimuotoisuuden vaaliminen maakuntakaavassa tarkoittaisi, että maakuntakaavassa luodaan edellytykset valtakunnallisten ja maakunnallisten luonnon monimuotoisuuden suojelun kannalta arvokkaiden ja herkkien alueiden arvojen säilymiselle sekä luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden ekologisten yhteyksien olemassaololle ja suojelualueiden kytkeytyneisyydelle. Muiden luonnonarvojen vaaliminen tarkoittaisi, että maakuntakaavaa laadittaessa tunnistetaan valtakunnalliset ja maakunnalliset luonnonarvot (yksittäiset arvokkaat luontokohteet ja -alueet ja niistä muodostuvat kokonaisuudet) ja luodaan edellytykset niiden säilymiselle. Vastaavasti tulisi ottaa huomioon kansainväliset luonnonarvot, joilla tarkoitetaan muun muassa luonnonperintöä edustavia maailmanperintökohteita. Maakuntakaavassa tulisi sisältövaatimuksen täyttymiseksi mahdollisuuksien mukaan välttää ratkaisuja, jotka johtavat luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen kokonaisuutena, välttää edellä mainittuja vähintään maakunnallisesti merkittäviä luonnonarvoja sisältävien alueiden tai kohteiden osoittamista niiden säilymistä vaarantavaan rakentamiseen ja tarvittaessa antaa kyseisten arvojen suojelua koskevia maakuntakaavamääräyksiä.

Sisältövaatimusten kohta 6 vastaisi sisällöltään muutoin voimassa olevan lain 28 §:n 3 momentin kohtaa 6, mutta siihen olisi lisätty vaatimus luonnon monimuotoisuuden vaalimisesta.

Pykälän 1 momentin 7 kohdassa säädettäisiin *virikistykseen soveltuviin alueiden riittävyttä koskevasta sisältövaatimuksesta*. Maakuntakaavassa tulisi huolehtia merkitykseltään vähintään maakunnallisten virikistykseen soveltuviin alueiden riittävydestä, ottaen huomioon maakunnan väestöpohja ja muut virikistyskäyttötarpeisiin vaikuttavat tekijät. Virikistykseen soveltuvia alueita voisivat olla erityisesti virikistyskäyttöön varattujen alueiden lisäksi sellaiset muuhun pääkäyttötarkoitukseen osoitetut alueet, esimerkiksi maa- ja metsätalousalueet ja suojelualueet, joilla on vähintään maakunnallista merkitystä virikistyskäytön kannalta, eikä virikistyskäyttö ole ristiriidassa alueen pääkäyttötarkoituksen kanssa. Virikistykseen soveltuvilla alueilla tarkoitettaisiin myös virikistyskäyttöön liittyviä ulkoilu- ja muita reitistöjä.

Virkistysalueiden riittävyttä koskeva vaatimus käsittäisi myös näiden reitistöjen jatkuvuudesta ja virkistysalueiden kytkeytyneisyydestä huolehtimisen. Vaatimus vastaisi voimassa olevan lain 28 §:n 3 momentin 7 kohtaa.

Pykälän 2 momentin mukaan maakuntakaava olisi sovittava yhteen kaava-alueeseen rajoittuvien maakuntien maakuntakaavojen kanssa. Yhteensovittamisen vaatimus koskisi erityisesti niitä maakuntakaavan osia, joilla on merkitystä ja vaikutusta kaava-alueeseen rajoittuvien maakuntien maakuntakaavoihin. Tällaisia olisivat erityisesti valtakunnalliset ja ylimaakunnalliset liikenneyhteyksiä ja teknisen huollon verkostoja koskevat varaukset sekä sellaiset varaukset, joilla olisi sijaintinsa ja mittakaavansa perusteella merkittäviä vaikutuksia kaava-alueeseen rajoittuvien maakuntien maakuntakaavoihin. Momentissa säädettäisiin myös huomion kiinnittämisestä maakunnan oloista johtuviin erityisiin tarpeisiin. Tällä huomioitaisiin maan eri osissa sijaitsevien maakuntien erilaiset olosuhteet ja tarpeet, minkä vuoksi sisältövaatimusten toteuttamiseksi on mahdollista eri osissa maata löytää erilaisia alueidenkäytön ratkaisuja. Maakunnan olojen huomioon ottaminen ei kuitenkaan tarkoittaisi sitä, että joitakin sisältövaatimuksia voisi niihin vedoten jättää huomioimatta. Vaatimus vastaisi maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan nykyisen maankäyttö- ja rakennuslain 28 §:n 1 momentin sisältöä.

Pykälän 3 momentin mukaan luonnonsuojelulain (9/2023) 15 §:ssä ja 144 §:ssä tarkoitettujen luonnonsuojeluohjelmien ja -päästösten sekä 91 §:ssä tarkoitettua maisemanhoitoaluetta koskevien perustamispäästösten tulee olla ohjeena kaavaa laadittaessa. Momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 4 momentin mukaan kaavaa laadittaessa olisi myös otettava huomioon se, ettei maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheudu kohtuutonta haittaa.

Maakuntakaavan yleispiirteisyydestä johtuen maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle aiheutuvan haitan arviointi on usein mahdollista vasta kuntakaavoituksen tai muun yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Maakuntakaavasta saattaa aiheutua kohtuutonta haittaa lähinnä silloin, jos maanomistajan maista suuri osa joutuisi maakuntakaavasta johtuen tosiasialliseen toimenpidekieltoon. Pelkkä maakuntakaavatasoinen aluevaraus ilman suojelumääräystä ei voisi aiheuttaa lain tarkoittamaa kohtuutonta haittaa. Vaatimus vastaisi maakuntakaavan sisältövaatimuksia koskevan voimassa olevan lain 28 §:n 4 momentin ensimmäisen virkkeen sisältöä.

Pykälän 4 momentin mukaan kaavaa laadittaessa olisi lisäksi selvitettävä, kenen toteutettavaksi kaava ja sen edellyttämät toimenpiteet kuuluvat. Kaavan toteuttamisen selvittämistä koskevan vaatimuksen mukaisesti maakuntakaavan toteuttaja olisi selvitettävä kaavoituksen yhteydessä ja myös ilmaistava maakuntakaavan asiakirjoissa. Niiltä osin kuin toteuttajatahoja ei esimerkiksi maakuntakaavan yleispiirteisyydestä johtuen voida yksilöidä, olisi maakuntakaavan asiakirjoissa kuvattava kaavan toteuttamisen yleiset menettelytavat. Kaavan toteuttaminen tulisi selvittää ja ilmaista niin, että eri osapuolet voivat saada riittävän selkeän käsityksen omasta asemastaan kaavaa toteutettaessa. Valtakunnallisiksi katsottavat aluetarpeet toteutetaan yleensä valtion viranomaisen toimesta. Näitä ovat esimerkiksi yleiset tiealueet ja ratalinjat ja niiden toteutus perustuvat erityislainsäädäntöön. Maakuntakaavan toteuttajatahona ovat myös kunnat. Niiden toteutusvastuu konkretisoituu suurimmalta osaltaan vasta kuntakaavoituksen yhteydessä. Vaatimus vastaisi voimassa olevan lain 28 §:n 4 momentin toisen virkkeen sisältöä.

Pykälän 5 momentin mukaan pykälässä mainitut seikat olisi selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä kaavana edellyttää. Säännös vastaisi voimassa olevan lain vastaavaa säännöstä.

4 §. Maakuntakaavan esitystapa. Pykälässä säädettäisiin maakuntakaavan sisällöstä ja esitystavasta. Pykälä vastaisi 1.1.2024 voimaan tullutta maankäyttö- ja rakennuslain maakuntakaavan esitystapaa koskevaa 29 §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan maakuntakaava laadittaisiin valtakunnallisesti yhteentoimivassa tietomallimuodossa. Maakuntakaava koostuisi kaavakohteista ja kaavamääräyksistä. Kaavakohteella tarkoitetaan kaavaan sisältyvää pistemäistä, viivamaista, aluemaista tai kolmiulotteista kohdetta, jolla alueidenkäyttöä tai rakentamista ohjataan. Kaavakohteella on maantieteellinen sijainti ja geometria. Kaavan ohjausvaikutus muodostuu kaavakohteeseen tai kaavan suunnittelualueeseen liittyvien kaavamääräysten avulla.

Pykälän 2 momentin mukaan maakuntakaavan kaavakohteet ja -määräykset esitettäisiin valtakunnallisesti vakiomuotoisena kartalla ja tarvittaessa erillisenä asiakirjana.

Pykälän 3 momentin mukaan ympäristöministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä maakuntakaavan yhteentoimivasta tietomallimuodosta sekä kaavakohteiden ja -määrysten vakiomuotoisesta esitystavasta.

5 §. Maakuntakaavan selostus. Pykälä vastaisi 1.1.2024 voimaan tullutta maankäyttö- ja rakennuslain 29 a §:ää.

Pykälän 1 momentin mukaan maakuntakaavaan liittyisi selostus, jossa esitetään kaavan tavoitteiden, eri vaihtoehtojen ja niiden vaikutusten sekä ratkaisujen perusteiden arvioimiseksi tarpeelliset tiedot.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä maakuntakaavan selostuksesta. Säännös vastaisi voimassa olevassa laissa olevaa asetuksenantovaltuutta.

6 §. Maakuntakaavamääräykset. Pykälän 1 momentin mukaan maakuntakaavassa annettaisiin suunnittelumääräyksiä, joita tarvitaan kaava-alueita suunniteltaessa. Suunnittelumääräyksillä ohjattaisiin ensisijaisesti kuntien kaavoitusta ja muuta eri viranomaisten alueidenkäyttöä koskevaa suunnittelua. Laadittaessa maakuntakaavaa 1.1.2024 voimaan tulleen maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen 423/2023 mukaisessa valtakunnallisesti yhtenäisessä tietomallimuodossa on jokaiseen kaavakohteeseen liitettävä vähintään yksi määräys, joka vastaa sisällöltään aiemmin voimassa olleen kaavamerkinnoista annetun asetuksen mukaista kaavamerkinnojen selitystä.

Pykälän 2 momentin mukaan maakuntakaavassa voitaisiin antaa rakentamismääräyksiä eli määräyksiä, joita tarvitaan kaava-alueita rakennettaessa. Rakentamismääräyksiä voitaisiin antaa vain alueella, jolla on voimassa x §:ssä tarkoitettu rakentamisrajoitus. Rakentamismääräykset voisivat antaa maakuntakaavamerkinnoja täydentäviä perusteita arvioitaessa sitä, vaikeuttaako rakentaminen maakuntakaavan toteuttamista. Rakentamismääräysten tulisi sisällöltään liittyä kiinteästi maakuntakaavan muuhun sisältöön ja niiden olisi palveltava maakuntakaavan tarkoitusta yleispiirteisenä alueidenkäytön suunnitelmana. Rakentamismääräysten avulla voitaisiin määritellä maakuntakaavan yleispiirteisen luonteen mukaisia, rakentamisen sallittavuutta koskevia rajoituksia ja reunaehtoja.

Pykälän 3 momentin mukaan jos jotakin aluetta on maiseman, luonnonarvojen, rakennetun ympäristön, kulttuurihistoriallisten arvojen tai muiden erityisten ympäristöarvojen vuoksi suojeltava, maakuntakaavassa voidaan antaa sitä koskevia tarpeellisia suojelumääräyksiä. Säännös vastaisi voimassa olevan lain 30 §:n 2 momenttia.

Pykälän 4 momentin mukaan 1–3 momenteissa tarkoitettuja maakuntakaavamääräyksiä annettaessa olisi otettava huomioon maakuntakaavan tarkoitus ja x §:n mukaiset maakuntakaavan sisältövaatimukset. Maakuntakaavan tarkoituksen huomioon ottaminen tarkoittaisi sitä, että maakuntakaavamääräyksiä annettaessa tulisi ottaa huomioon maakuntakaavan tehtävä yleispiirteisenä suunnitelmana, jonka ratkaisut on pääasiassa tarkoitettu tarkentamaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja maakuntakaavan kohdistuminen merkitykseltään valtakunnallisiin ja maakunnallisiin asioihin. Sisältövaatimusten huomioon ottaminen tarkoittaisi muun muassa sitä, että maakuntakaava ei saisi aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeudenhaltijalle kohtuutonta haittaa. Maakuntakaavan rakentamis- tai suojelumääräyksiä ei voi siten velvoittaa maanomistajaa aktiivisiin toimenpiteisiin.

7 §. Maakuntakaavan oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan. Pykälässä säädettäisiin maakuntakaavan oikeusvaikutuksista muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan.

Maakuntakaavan oikeusvaikutuksia koskeva pykälä muuttuisi sanamuodoiltaan olennaisesti voimassa olevaan lakiin verrattuna. Muutosten tarkoitus on selkeyttää maakuntakaavan kuntakaavoitukseen kohdistuvaa ohjausvaikutusta ja toteuttaa jo voimassa olevan lain esitöissä tavoitteeksi asetettua kaavajärjestelmän toimivuuden kannalta tarpeellista maakuntakaavan joustavuutta ja sen yleispiirteisen luonteen mukaista tulkintaa. Käytännössä voimassa olevan lain sanamuoto ”maakuntakaava on ohjeena” on osoittautunut jossain määrin epäselväksi, ja ”ohjeena olemista” on osin tulkittu tiukemmin kuin mitä sen yleensä ajatellaan tarkoittavan. Esitetty uusi sanamuoto ”maakuntakaava on otettava huomioon yleiskaavaa laadittaessa” tarkoittaisi maakuntakaavan kevyempää ohjausvaikutusta yleiskaavoitukseen kuin miten voimassa olevaa lakia on tulkittu. Lisäksi muutoksilla mahdollistettaisiin poikkeaminen maakuntakaavasta, jos poikkeamiselle on perusteltu syy.

Pykälän 1 momentin mukaan maakuntakaava olisi otettava huomioon yleiskaavaa laadittaessa. Huomioon ottamisella tarkoitettaisiin, että maakuntakaavassa osoitetut valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät alueidenkäytön kehittämisperiaatteet tulisi yleiskaavaa laadittaessa huomioida siten, että

yleiskaavan sisältö on samansuuntainen maakuntakaavassa esitettyjen kehittämisperiaatteiden kanssa ja mahdollistaa niiden toteutumisen maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden. Maakuntakaavassa osoitetaan myös vähintään maakunnallisesti merkittäviä alueiden erityisominaisuuksia, jotka voivat koskea alueiden erityisiä arvoja (esimerkiksi kulttuuriympäristöön, maisemaan, pohjavesiin ja luontoon liittyvät arvot), tai alueiden potentiaaleja (esimerkiksi alueen soveltuvuus tuulivoiman tai muun uusiutuvan energian tuotantoon). Maakuntakaavan huomioon ottaminen tarkoittaisi näiden osalta, että maakuntakaavassa tunnistetuista erityisistä arvoista johtuvat reunaehdot alueidenkäytön yksityiskohtaisempaan suunnitteluun on yleiskaavassa huomioitu ja että yleiskaava mahdollistaa maakuntakaavassa tunnistettujen alueiden potentiaalien hyödyntämisen maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden. Maakuntakaavassa voidaan myös osoittaa vähintään maakunnallisesti merkittäviä alueita eri käyttötarkoituksiin, esimerkiksi taajamatoimintojen, maa- ja metsätalouden, teollisuuden, työpaikkojen, liikenteen tai energiahuollon käyttöön, suojelualueeksi, liikenneväyläksi tai energiansiirtolinjaksi. Maakuntakaavan aluevaraus kertoo alueen pääasiallisen käyttötarkoituksen. Aluevarauksen osalta maakuntakaavan huomioon ottaminen tarkoittaisi, että yleiskaavan ratkaisut mahdollistavat maakuntakaavassa esitetyn käyttötarkoituksen toteutumisen maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden.

Maakuntakaavan yleispiirteisyydestä johtuen maakuntakaavan tulkintaan yleiskaavaa laadittaessa sisältyisi liikkumavaraa. Maakuntakaavaratkaisun täsmentyminen yleiskaavoituksessa kuuluu suunnittelujärjestelmän peruseriaatteisiin. Esimerkiksi maakuntakaavan taajamatoimintojen alue täsmentyy yleiskaavassa siten, että siihen voi sisältyä muun muassa asumisen, palveluiden, virkistyksen tai liikenteen alueita. Maakuntakaavaratkaisun täsmentyminen voi tarkoittaa myös maakuntakaavassa esitetyn aluevarauksen tai erityisominaisuutta koskevan kaavakohteen koon ja rajauksen muuttumista suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin tarkentuessa. Yleiskaavan ratkaisu voisi myös suunnittelun ja vaikutusten arvioinnin tarkentumisen johdosta jossain määrin erota maakuntakaavasta ilman että kyse olisi varsinaisesta poikkeamisesta. Tällaisessa tilanteessa voisi olla kyse esimerkiksi aluevarauksen tai erityisominaisuutta kuvaavan kaavakohteen laajuuden tai sijainnin muuttamisesta, aluevarauksesta luopumisesta tai alueen muusta kuin vaikutuksiltaan merkittävästä käyttötarkoituksen muuttamisesta. Koska maakuntakaavassa käsiteltäisiin x § mukaisesti vain vähintään maakunnallisesti merkittäviä alueidenkäytön kysymyksiä, siihen yleensä kuuluisi myös alueita, joille ei ole maakuntakaavassa osoitettu kehittämisperiaatteita, aluevarauksia tai erityisominaisuuksia. Maakuntakaavan ohjausvaikutus yksityiskohtaisempaan suunnitteluun tarkoittaisi näiden niin sanottujen valkoisten alueiden osalta sitä, että maakuntakaava ei muodostaisi estettä yleiskaavaa laadittaessa osoittaa myös maakunnallisesti merkittävää alueidenkäyttöä näille alueille, ellei erikseen ole laissa toisin säädetty (*vähittäiskauppaa koskevaa sääntelyä käsitellään työryhmässä erikseen myöhemmin*). Maakuntakaavan muusta sisällöstä tulevat reunaehdot yleiskaavan laadintaan tulisi kuitenkin tällöinkin ottaa huomioon edellä kuvatulla tavalla ja maakuntakaavan yleispiirteisyyden puitteissa. Maakuntakaavan ns. valkoisiin alueisiin rinnastettaisiin myös nykyisin joissakin maakuntakaavoissa valkoisten alueiden sijaan esitettyjä laajoja maa- ja metsätalouden käyttöön osoitettuja alueita.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin maakuntakaavan ohjausvaikutuksesta muuhun viranomaistoimintaan kuin kaavoitukseen. Viranomaisilla tarkoitettaisiin alueidenkäyttöön liittyviä asioita käsitteleviä niin valtion kuin kuntienkin viranomaisia sekä hyvinvointialueita. Säännöksen mukaan viranomaisten olisi katsottava, etteivät ne alueidenkäyttöön liittyvillä toimenpiteillään olennaisesti vaikeuta maakuntakaavan toteutumista. Olennaisella vaikeuttamisella tarkoitettaisiin esimerkiksi maakuntakaavan keskeisten tavoitteiden ja periaatteiden kuten valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita konkretisoivien ratkaisujen toteutumisen vaarantumista. Säännökseen tehdyt muutokset korostaisivat maakuntakaavan yleispiirteistä luonnetta ja tulkintaa myös viranomaisvaikutuksen osalta. Säännöksestä olisi voimassa olevaan lakiin verrattuna poistettu viranomaisten maakuntakaavaa koskeva edistämismääräys. Viranomaisia ei enää katsota voitavan velvoittaa edistämään aktiivisesti maakuntakaavan toteutumista, koska maakuntakaavan vahvistamismenettely on poistettu ja viranomaisten vaikutusmahdollisuudet maakuntakaavan sisältöön siten heikentyneet.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta laatia yleiskaava perustellusta syytä maakuntakaavan 1 momentissa säädetyistä ohjausvaikutuksesta poiketen. Tällöin kyseessä ei olisi edellä kuvattuun maakuntakaavan yleispiirteisyydestä johtuvaan liikkumavaraan kuuluva kaavaratkaisun täsmentyminen tai eroavuus. Poikkeamisen tarve tulisi perustella esimerkiksi maakuntakaavaratkaisun vanhentuneisuudella tai muulla vastaavalla kunnan alueidenkäytön kehittämisen tarpeeseen liittyvällä syyllä. Yleiskaavaa laadittaessa tulisi tällöinkin ottaa huomioon valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ja yleiskaavan sisältövaatimukset. Niiden lisäksi yleiskaavaa laadittaessa tulisi huolehtia siitä, että yleiskaava sopeutuisi maakuntakaavan kokonaisuuteen ja ottaa maakuntakaavan sisältövaatimukset soveltuvin osin huomioon. Säännöksen tarkoitus on turvata maakuntakaavassa esitettyjen valtakunnallisten ja maakunnallisten tavoitteiden ja periaatteiden toteutuminen myös siitä poikettaessa. Esimerkiksi osoitettaessa maakuntakaavan virkistysaluetta muuhun käyttöön on huolehdittava, että maakuntakaavan virkistysalueiden riittävyttä koskeva sisältövaatimus edelleen täyttyy esimerkiksi osoittamalla yleiskaavassa korvaavia alueita tai muutoin osoittamalla sisältövaatimuksen täyttyminen. Tai muutettaessa yleiskaavassa maakuntakaavan

teollisuusalue palvelujen tai taajamatoimintojen alueeksi on asiaa tarkasteltava ainakin aluerakenteen toimivuutta ja elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä koskevien sisältövaatimusten näkökulmasta. Maakuntakaavan sisältövaatimusten huomioon ottamisen vaatimus tarkoittaisi myös mm. sitä, että muutettaessa yleiskaavalla maakuntakaavassa esitettyä alueidenkäyttöratkaisua, joka koskee esimerkiksi maakunnallisesti merkittävää teknisen huollon infrastruktuuria kuten jätteenkäsittelykeskusta tai vedenpuhdistamoa tai muuta vastaavaa maakuntakaavassa erityisesti jollekin toiminnolle tutkittua ja osoitettua sijaintia, olisi yleiskaavassa huolehdittava siitä että tällaiselle toiminnolle osoitetaan vastaava maakuntakaavan sisältövaatimukset täyttävä alue. Laadittaessa yleiskaavaa, jossa maakuntakaavasta poikettaisiin, olisi maakunnan liitolla, muilla viranomaisilla ja osallisilla mahdollisuus kaavoitusmenettelyyn kuuluvien kuulemisten ja viranomaisneuvottelujen yhteydessä ottaa kantaa siihen, onko poikkeamiselle olemassa riittävät perusteet.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että 1 momentin yleiskaavan laatimista koskevat säännökset maakuntakaavan ohjausvaikutuksesta sekä 3 momentin mukainen mahdollisuus poiketa maakuntakaavasta perustellusta syystä koskisivat myös asemakaavan laatimista alueelle, jolla ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin, että maakuntakaava ei olisi voimassa yleiskaavan eikä asemakaavan alueella muutoin kuin näitä muutettaessa. Säännös olisi voimassa olevan lain mukainen ja noudattaisi kaavajärjestelmän keskeistä periaatetta yksityiskohtaisemman kaavan tulemisesta yleispiirteisemmän kaavan tilalle.

8 §. Rakentamisrajoitus. Pykälän 1 momentin mukaan maakuntakaavassa virkistys- tai suojelualueeksi osoitetulla alueella, Puolustusvoimien tai Rajavartiolaitoksen tarkoituksiin osoitetulla alueella ja liikenteen tai teknisen huollon verkostoja tai alueita varten osoitetulla alueella on voimassa rakentamista koskeva rajoitus. Rakentamisrajoituksen aluetta voidaan kaavassa erityisellä määräyksellä laajentaa tai supistaa. Momentti vastaisi voimassa olevan lain 33 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentin mukaan maakunnan liitto voi, jos se alueidenkäytön järjestämisen turvaamiseksi on tarpeen, kieltää käyttämästä aluetta, jolla maakuntakaavaehdotuksen tai hyväksytyyn maakuntakaavan mukaan on rakentamisrajoitus, kaavaehdotuksen tai kaavan vastaiseen rakentamiseen. Kielto olisi tehtävä erillisellä päätöksellä. Kielto ei koskisi jo olevaan asuntoon kuuluvan talousrakennuksen rakentamista eikä maa- ja metsätalouden harjoittamista varten tarpeellista rakentamista. Koska kiellon tarkoituksena olisi estää alueen käyttö maakuntakaavan vastaisesti ennen maakuntakaavan voimaan tuloa, olisi kielto voimassa vain maakuntakaavan voimaan tulon asti, mutta kuitenkin enintään kaksi vuotta. Momentti vastaisi pääosin voimassa olevan lain 33 §:n 3 momenttia.

9 §. Yhteistyö maakuntakaavaa laadittaessa. Pykälän 1 momentin mukaan maakunnan liiton olisi maakuntakaavaa laatiessaan oltava tarpeellisessa määrin yhteydessä asianomaisten kuntien, valtion viranomaisten ja muiden maakuntakaavoituksen kannalta keskeisten tahojen kanssa. Valtakunnallisesti merkittävässä asioissa olisi oltava yhteydessä ympäristöministeriöön ja muihin ministeriöihin, joita asia koskee.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos maakuntakaava laaditaan x §:n x momentissa tarkoitettulla tavalla osaluueittain, maakunnan liiton olisi kuultava asianomaisia kuntia ennen kaavan vireilletuloa.

Pykälä vastaisi sisällöltään voimassa olevan maankäyttö- ja rakennusasetuksen 8 §:ää.